

TUVET- hankkeen loppuseminaari 21.4.2021

Seminaarin ohjelma:

13.00 - 13.55

Professori Suvianna

Hakalehto

*Työrauha, turvallisuus ja
oppimisen tuki oppilaan
oikeuksina*

14.00 - 14.55

Opetusneuvos Pirjo

Koivula

*Vaativa erityinen tuki –
yhteinen asiamme*

15.00 - 16.00

TUVET-hankkeen tuloksia

TUVET

TUTKIMUSPERUSTAISTA VAATIVAN
ERITYISEN TUEN KEHITTÄMISTÄ

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
KASVATUSTIETEELLINEN TIEDERUNTA
PEDAGOGISKA FAKULTETEN
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Tutkitun tiedon
teemavuosi
2021

Tutkimushanke on tuottanut tutkimukseen perustuvaa tietoa vaativaan erityiseen tukeen. Lisäksi hankkeessa on tuotettu tutkimustietoa moniammatilliseen yhteistyöhön. Tietoa voidaan jatkossa hyödyntää perusopetuksen opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.

Tavoitteena tutkimustiedon kokoaminen ja levitys vaativan ja erityisen tuen pedagogisista ratkaisuista

**Dosentti Raija Pirttimaa,
Projektitutkijat Riikka Iisakka & Elina Talja,
Tutkimusharjoittelijat Anssi Mikkonen,
Mari Rissanen & Tiina Vilén**

*Kokeile erilaisia
konsteja?*

*Hyviä käytäntöjä löytyy
kirjoista!
Kollegakin voi tietää!*

*Ei ne
tutkimukset anna
tarkkoja ohjeita
mitä pitäis tehdä...*

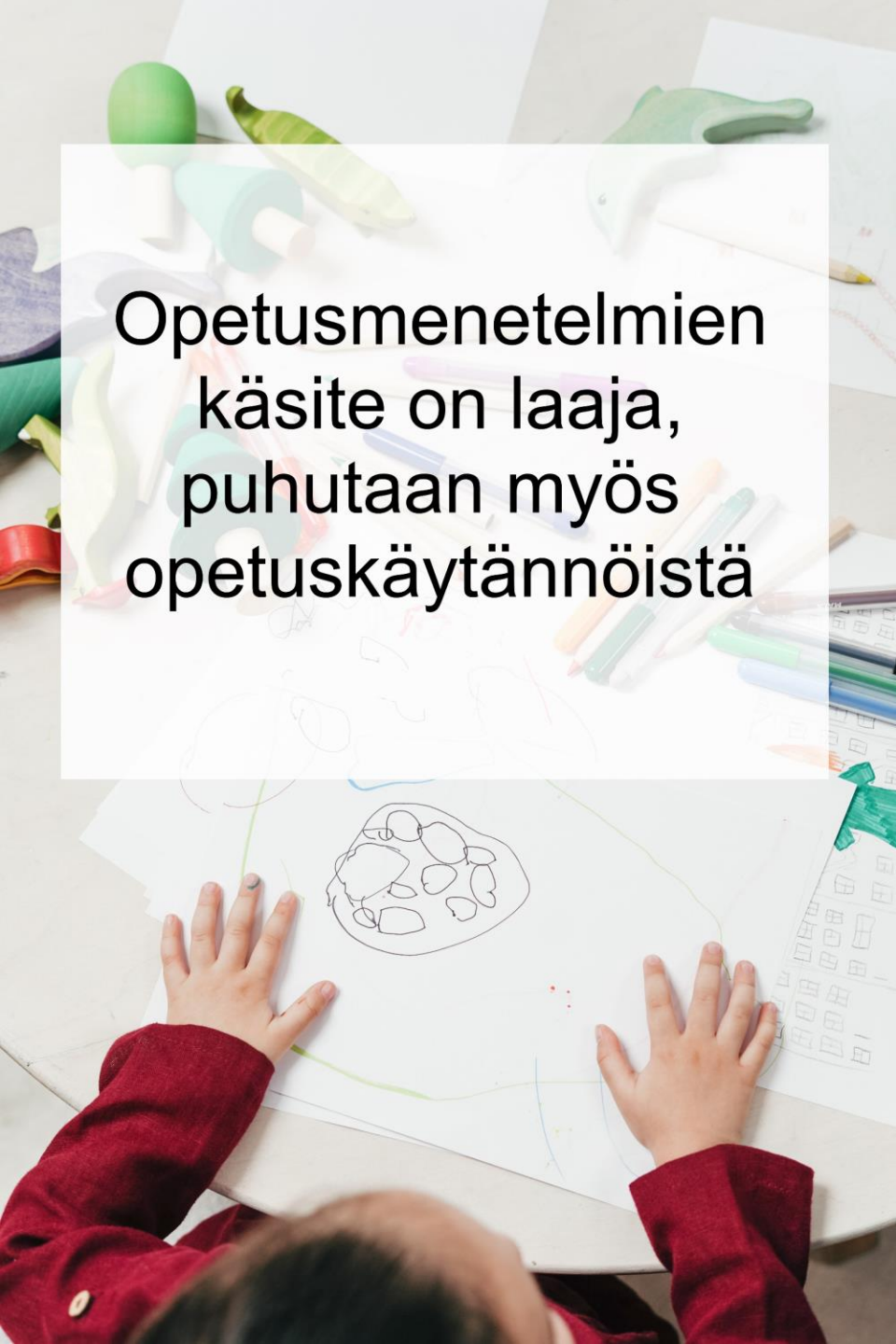
Miten opettaisin, että onnistuisin?

*Tuntuu,
että kaikki tutkimus
on vieraalla kielellä.*

*Löytyiskö jostakin
tutkimusta siitä
mikä toimii...*

*Miten varmaa
tutkimustieto
on???*

*Koulutuspäiviltä oppii kyllä
näitä asioita. Omat
opettajaopinnot on jo
kaukana takana :)*

Opetusmenetelmien
käsite on laaja,
puhutaan myös
opetuskäytännöistä

- Opettajat ja opetusharjoittelua tehneet opiskelijat kertoivat seuraavista menetelmistä:
- Positiivisuus ja kannustavuus
- Yhteistyö
- Lisäksi listattiin
seuraavia: *Theraplay, PACE, ProKoulu, toiminnallisuus, CiCo, Pro Koulu, musiikkiterapia, visualisointi, KÄTS, lukemaan opettamisen monet menetelmät, metsäpedagogiikka, opettajajohtoinen opetus, kertaus, ilmiöopetus, ThinkMat....*

Menetelmien arviointiin ja valintaan tuotettiin materiaalia

Kun valitsee opetusmenetelmää, muista:

Kyse on vuorovaikutuksesta.

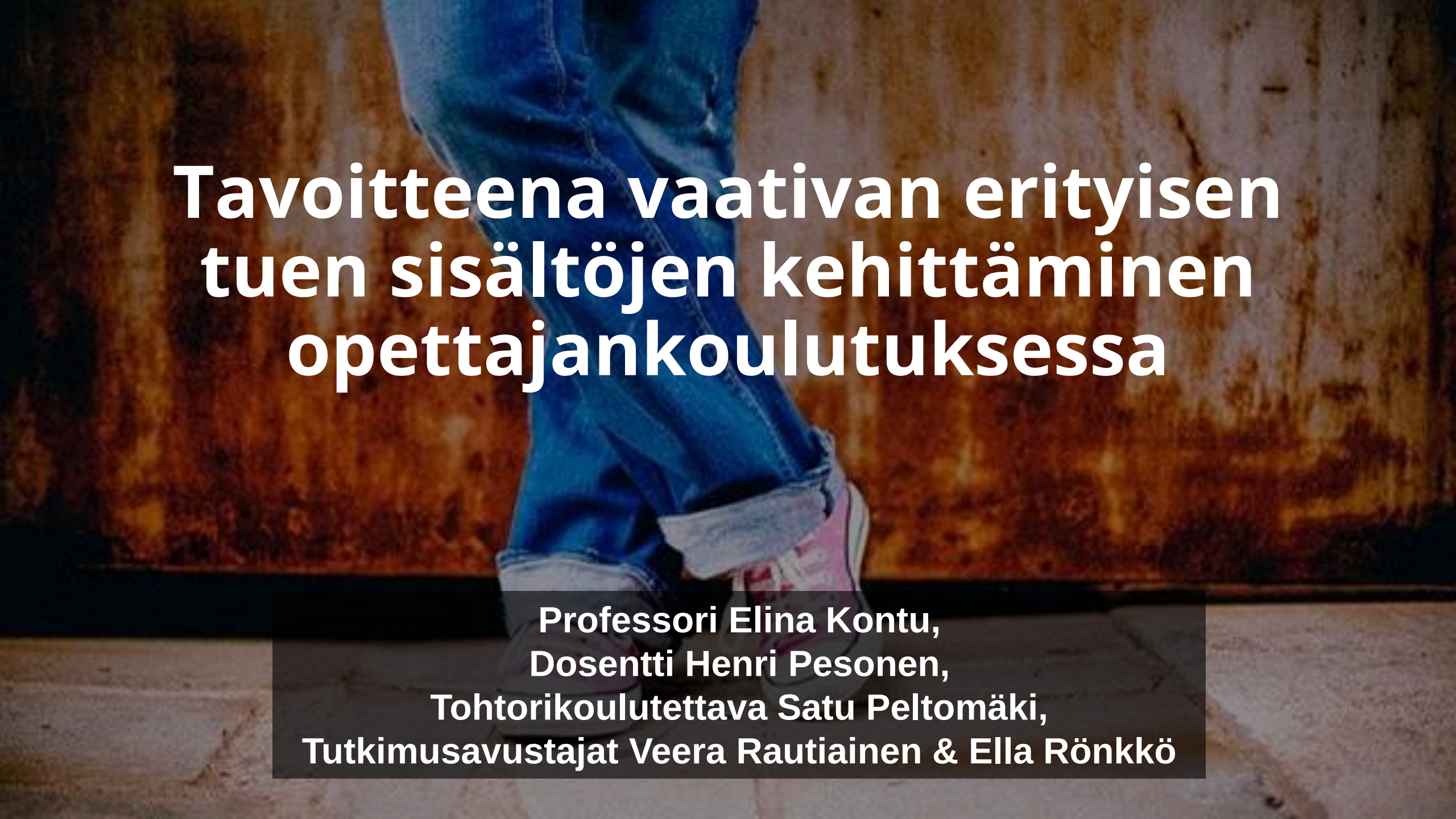
Esteetön ympäristö on välttämätön,
se on tärkeä kaikille.

Tarvitaan monia joustavia tapoja esittää
asiat ja oppia ja osoittaa oppimaansa.

Tarvitaan monenlaisia tapoja osallistua.

Opettaja käyttää viisauttaan ja vapauttaan
valitessaan parasta menetelmää.

Tavoitteena vaativan erityisen tuen sisältöjen kehittäminen opettajankoulutuksessa

Professori Elina Kontu,
Dosentti Henri Pesonen,
Tohtorikoulutettava Satu Peltomäki,
Tutkimusavustajat Veera Rautiainen & Ella Rönkkö

Otteita TUVET-hankkeen opetusvideoista

Pohdittavaksi:

Mitä
asiantuntijan
tulee muistaa
perheen
kohtaamisessa?

Tavoitteena moniammatillisen yhteistyön toimintamallin kehittäminen

Yliopistonlehtori Aino Äikäs,
Graduntekijät Riina Kovanen, Vienaliina
Mäenpää sekä Suvi Soikkeli

1. Koulun oppilashuollon askelkartta

Esimerkkitapaus A-Z	Askel 1: Arvioi	Askel 2: Toimi näin
Akuutti tuen tarve		
Huolta herättävä määrä poissaoloja	1. Ensimmäinen huolta herättävä poissaolo tai oppilas jättää toistuvasti väliin esim. viikoittain tietyn oppitunnin 2. Yli 30 tuntia 3. Yli 60 tuntia sairauspoissaoloja/muita	1. Heti yhteys huoltajaan/ luokanopettajaan/-ohjaajaan. Jokaisella opettajalla vastuu merkitä poissaolot Wilmaan. Sovitaan huoltajan kanssa korvaavat tehtävät 2. Luokanopettaja/Luokanohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja sopii, miten asiassa edetään/seurataan sekä konsultoi oppilashuoltoryhmää 3. Oppilashuoltoryhmään yhteys sekä yhteistyö huoltajan kanssa Yli 60h sairauspoissaoloista oppilas/huoltaja toimittaa sairauslomatoistuksen rehtorille, koululla on oikeus saada opetuksen järjestämiseksi tarvittavat terveystiedot Konsultoidaan tarvittaessa lastensuojelua tai tehdään tarpeen vaatiessa lastensuojeluilmoitus. Oppilashuoltohenkilöstö sopii tarvittavista jatkotoimenpiteistä.
Kiinnipitotilanne	Mitä muita keinoja on tilanteen ratkaisemiseksi? Onko oppilas vaaraksi itselleen tai muille?	Kiinnipito on viimeinen vaihtoehto. Tilanne kirjataan joka kerta. Huoltajalle tehdään aina ilmoitus.
Koulualueelta poistuminen	Tilanteessa oppilaan turvallisuus on ensisijaista. Toimintatapa valitaan yksilöllisesti tilanteen mukaan.	Koulualueelta poistumisesta ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa poliisille.

- Moniammatillisen yhteistyön toimintamallin askelkartta koulun käyttöön yhteistyössä #paraskoulu -hanketoiminnan kanssa
- Pro gradu: Riina Kovanen. 2020. "Kenelles tää oikeestaan kuuluu?" – Oppilashuoltotyötä tukevan moniammatillisen yhteistyön toimintamallin kehittäminen.
- Videotallenne askelkartan esittelystä ja käyttöönotosta (löytyy TUVETin materiaaleista)
- Raportti kehittämis ehdotuksista (löytyy TUVETin materiaaleista)
- Askelkartan jalkauttaminen ja levittäminen oppilaitoksessa lukuvuonna 2020-2021
- Koulutuksia askelkartan käyttämisestä ja soveltamisesta keväällä 2021
- Toimintamallin käsitteleminen opettajankoulutuksessa (jatkossa erityisesti opintojaksolla Erityisopettaja monialaisena toimijana)

3. Toimiva moniammatillinen yhteistyö oppilashuollossa

Toimivan moniammatillisen yhteistyön periaatteet

Keskinäinen riippuvuus

Koko koulun henkilökunnalla on yhteinen vastuu oppilaiden hyvinvoinnista. Monialaiselle osaamiselle on tarve oppilashuollossa ja sen tulisi näkyä koulun arjessa. Järjestetään tiedonvälitykselle aikaa myös kasvotusten.

Ammatilliset työtehtävät

Sovitaan yhteisesti työnjako yhteisölliselle ja yksilölliselle oppilashuollolle. Kirjataan ammattilaisten vastuualueet ja roolit ja tehdään näkyväksi koululla.

Joustavuus

Joustetaan rooleista oppilaan hyvinvoinnin takaamiseksi. Hyödynnetään eri ammattilaisten asiantuntijuutta ja yksilöllisiä vahvuuksia.

Yhteisten tavoitteiden omistaminen

Luodaan yhteiset tavoitteet ja luodaan yhtenäiset käytänteet. Huomioidaan oppilaan ja huoltajan osallisuus ja pyritään luomaan me-henkeä kouluyhteisössä.

Toimivan moniammatillisen yhteistyön taustatekijät

Työskentelyn tavoitteiden reflektointi

Sovitaan yhteys-/vastuuhenkilö eri prosesseihin. Arvioidaan työskentelyn etenemistä työskentelyn aikana sekä sen päätyttyä. Otetaan oppilaan ja huoltajan näkökulma huomioon.

Ammatillinen rooli

Tunnistetaan ja tunnustetaan jokaisen toimijan rooli oppilashuollossa. Varataan aikaa työyhteisössä roolien sopimiselle.

Rakenteelliset tekijät

Oppilashuollossa toimivat ammattilaiset ja koulun verkostot. Henkilökunnan tuntimitoitukset. Oppilasmäärä aikuista kohden.

Persoonalliset tekijät

Kiinnitetään huomiota koko kouluyhteisön vuorovaikutussuhteisiin. Varataan aikaa vuorovaikutukselle. Luodaan oppilaan ja huoltajan osallistumiselle moninaisia mahdollisuuksia.

Yhteistyön historia

Pyritään tutustumaan oppilaisiin, huoltajiin ja muihin työyhteisön ammattilaisiin jo ennen yhteistyön tekemistä.

- Toimintamalli koostuu kolmesta osasta, joista ensimmäisestä esimerkki "askeleet" (Esimerkkitapaus, Arvioi ja Toimi näin) oli edellisellä dialla, konkreettiset akuutit tuen tarpeen arviointiin liittyvät tilanteet, kaksi sivua, muokattava taulukko
- Toinen osa: Kouluyhteisön jäsenten vastuualueet oppilashuollossa
- Kolmas osa: Toimivan moniammatillisen yhteistyön periaatteet
- Toimintamalli on aina muokattava oppilaitoksen tarpeisiin soveltuvaksi.
- Lisää kehittämisehdotuksia löytyy tiiviistä raportista TUVET-hankkeen materiaaleista. Myös mainitut pro gradu -tutkielmat löytyvät hankkeen materiaaleista.

A person is sitting on the ground, with their hands clasped together and their feet in black sneakers with white laces. The background is a dark, textured surface, possibly sand or gravel. The text is overlaid on the image in a white, bold, sans-serif font.

Tavoitteena vaativan erityisen tuen toimijoiden tutkimusperustainen täydennyskoulutus

**Projektitutkijat Merja Mannerkoski &
Mirva Poikola**

Lapsen osallisuus ja oikeudet moniammatillisessa yhteistyössä, kevät 2019

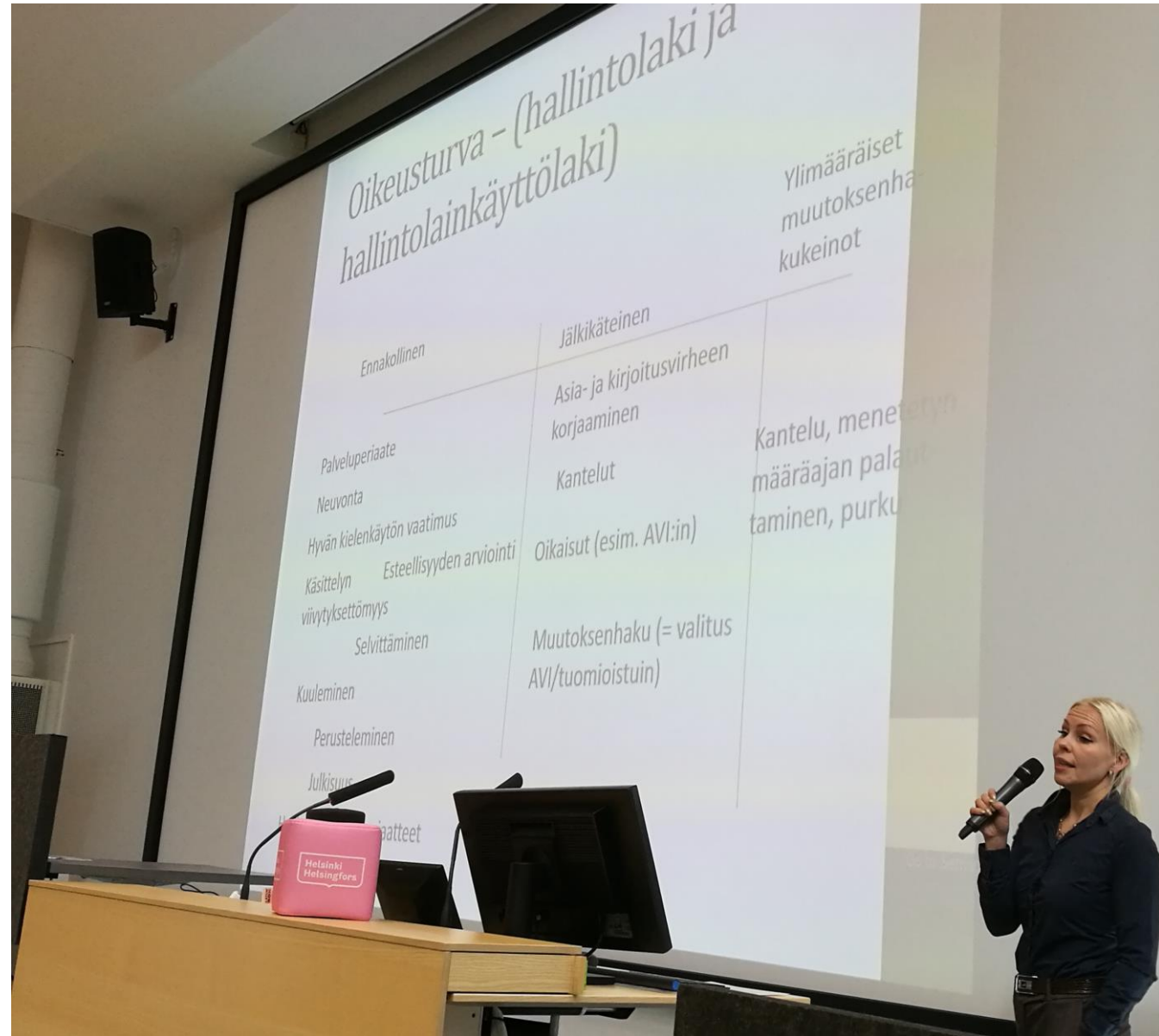
Lapsen oikeudet

Sanna Haanpää, lakimies, OPH

Niina Mäntylä, yliopiston lehtori,
Vaasan yliopisto

Lapsen osallisuus ja hyvinvoinnin tukeminen

Piia Ruutu, ohjaava opettaja,
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Vaativa erityinen tuki ja dialogisuus, syksy 2019

Vaativan erityisen tuen käsite

Mirva Poikola, projektitutkija, Itä-Suomen yliopiston

Toimiva moniammatillinen, monitoimijainen ja monialainen yhteistyö

Aino Äikäs, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopiston

Dialogisuus – hyvä sana, mutta vaativa laji

Kaarina Mönkkönen, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopiston

Dialogisuus pedagogiikassa

Merja Mannerkoski, projektitutkija, Itä-Suomen yliopiston

Dialogisuuden merkitys vuorovaikutuksen rakentumisessa

Anniina Kämäräinen, yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto

Vaativa erityinen tuki ja pedagogiikka, kevät 2020

Pedagogiikka vaativassa erityisessä tuessa

Elina Talja, projektitutkija, Jyväskylän yliopisto

Riikka Iisakka, projektitutkija, Jyväskylän yliopisto

Vaativan erityisen tuen käsite

Mirva Poikola, projektitutkija, Itä-Suomen yliopisto

Tavoitteiden asettaminen / Oppimistavoitteiden ja hallinnollisten ja pedagogisten asiakirjojen yhteys / Välittävä opettaja haastavissa tilanteissa / iPad itsearviointin ja opiskelun tukena + Etäopetus / Takaisin kouluun

Kukka-Maaria Vänskä, erityisluokanopettaja, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Päivi Lång, ohjaava opettaja, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Tanja Äärelä, dosentti, Lapin yliopisto

Lauri Rätty, erityisopettaja, Jyväskylän yliopisto

Johanna Sergejeff & Tiina Pilbacka-Rönkä, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Hyvinvoiva opetus- ja kasvatustalan ammattilainen moninaisissa toimintaympäristöissä, syksy 2020

Hyvinvoinnin lisääminen varhaiskasvatuksessa toimintaympäristöä monitoimijaisesti kehittämällä.

Case LaTva-hanke.

Eija Kärnä, professori, Itä-Suomen yliopisto

Oppimisympäristö muuttuu – muuttuuko toiminta sen myötä? Koulun toimintakulttuuri avautuvissa toimintaympäristöissä

Raija Kattilakoski, KT, opetuksen kehittämispäällikkö, Muurame

Miten asiantuntijan oma hyvinvointi rakentuu?

Elina Kontu, professori, Tampereen yliopisto

VIKKOVINKIT

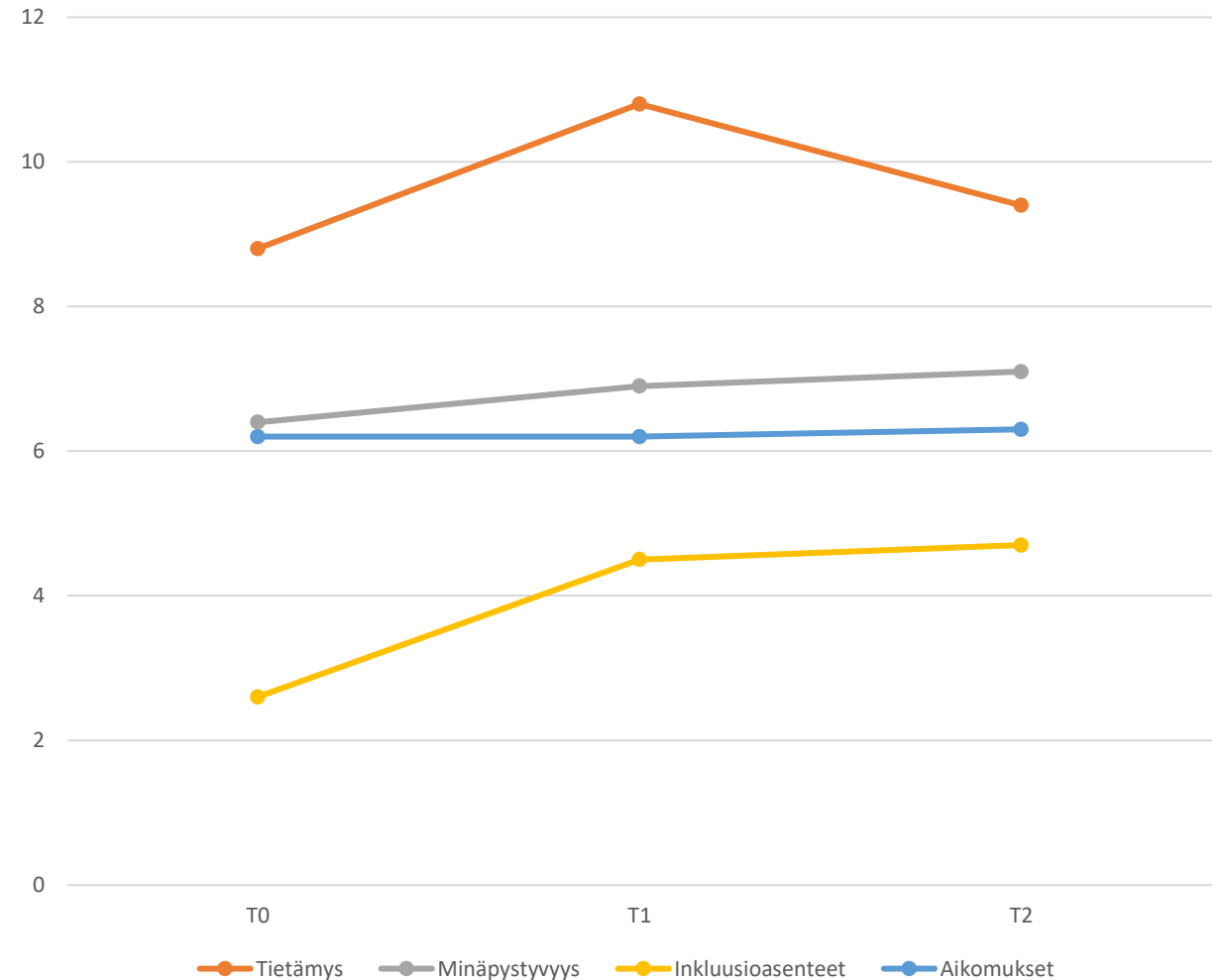

Tavoitteena arviointitieto hankkeesta

Professori Eija Kärnä
Yliopistonlehtorit Aino Äikäs ja Raija Pirttimaa
Dosentti Henri Pesonen
Projektitutkija Merja Mannerkoski

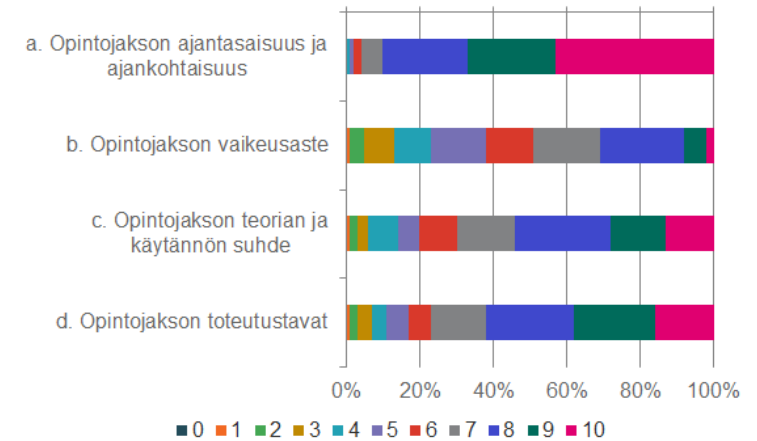
Inklusiiviset toimintaympäristöt -opintojakso

- Opintojakso toteutettiin syksyllä 2019 Itä-Suomen yliopistossa ja Jyväskylän yliopistossa
- Opiskelu joko luentoihin osallistumalla tai verkossa opiskelemalla
- Molemmilla opiskelutavoilla opittiin sisällöt yhtä hyvin.
- Opintojakson toteutumista arvioitiin kyselylomakkeilla; alku-, loppu- ja seurantakysely
- Opintojakso lisäsi opiskelijoiden tietoa inklusiivisista toimintaympäristöistä, sekä opiskelijoiden inklusioasenteissa ja minäpystyvyydessä tapahtui positiivisia muutoksia
- Aikomukset eivät muuttuneet

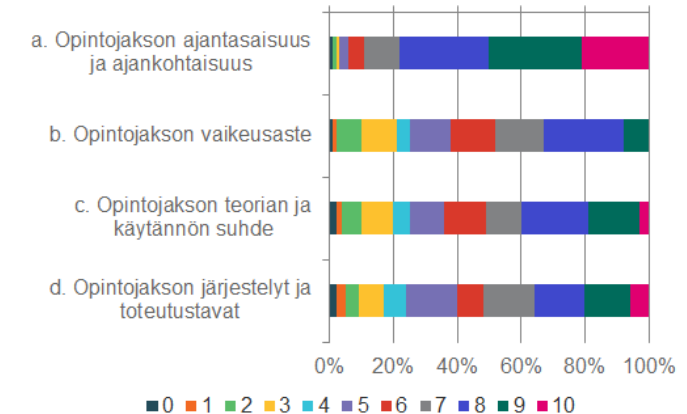
- **Autismikirjo, moni- ja vaikeavammaisuus (5 op, JY), Laaja-alaiset kehityksen vaikeudet (3 op, UEF), Vaativa erityinen tuki (5 op, HY)** ovat opintojaksoina erityispedagogiikan valtavirrasta poikkeavia, joten opintojaksojen yhteiskehittäminen koettiin tärkeäksi
- Noin 420 opiskelijaa vuosittain: Helsingissä ja UEF:ssa opintojaksot kuuluvat syventäviin maisterivaiheen opintoihin, JY:ssä opinnot ovat vapaavalintaisia aineopintoja
- Keväällä 2020 kerättiin yhteistä palautetta opintojaksoista, jonka pohjalta jaettiin ideoita ja materiaaleja, ja keväällä 2021 saadun palautteen perusteella opintojaksot arvioitiin entistä positiivisemmin

KEVÄT 2021 N=143

KA 7,42
Mediaani 8

KEVÄT 2020 N=102

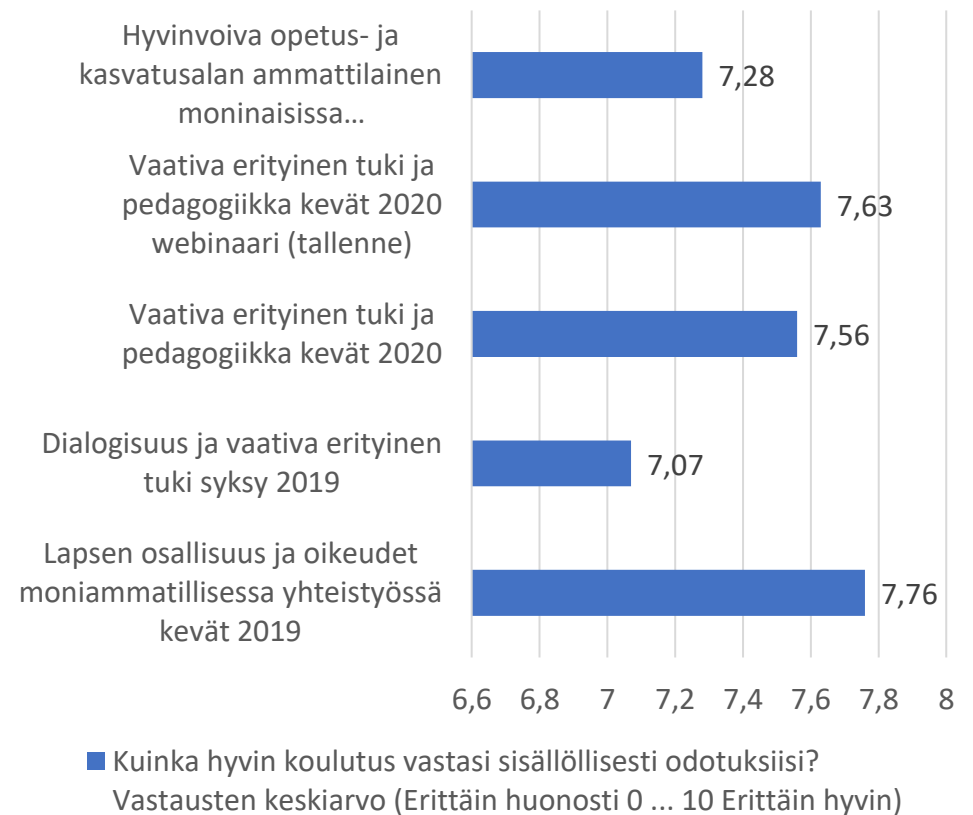

KA 6,63
Mediaani 7

Täydennyskoulutusten arviointi

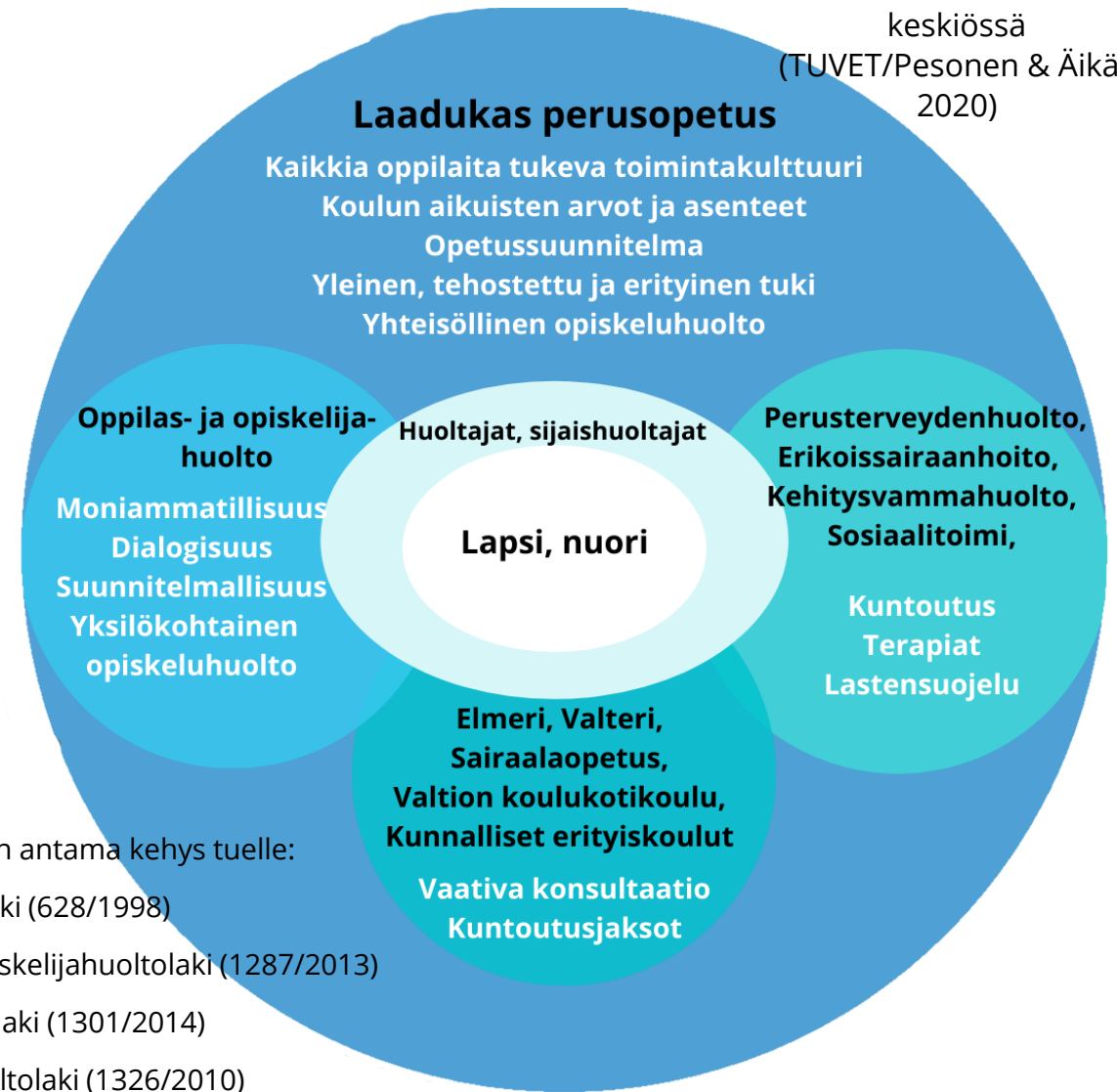
- Täydennyskoulutuksilla saavutettiin vv. 2019-2020 noin 1000 opettajaa ja muuta ammattilaista tai opiskelijaa; koulutusten materiaalit ovat edelleen käytettävissä
- Kyselytutkimus osallistujille: alkukysely, loppukysely ja seurantakysely
- Aineistosta on tekeillä myös väitöstutkimus, jossa tarkastellaan opettajien käsityksiä mm. inklusiosta ja vaativasta erityisestä tuesta
- Alkukyselyiden vastausten alustava analyysi ja saatu palaute osoittavat mm., etteivät osallistujien käsitykset vaativasta erityisestä tuesta ole yhtenevät eikä vaativa erityinen tuki käsitteenä ole selkeä ja yksiselitteinen
- Loppukyselyssä pääosa vastaajista vastasi, ettei käsitys vaativasta erityisestä tuesta ollut muuttunut koulutuksen myötä

Kuinka hyvin koulutus vastasi sisällöllisesti odotuksiisi?

- TUVET-hankkeen aikana haluttiin tarkastella käsitettä **vaativa erityinen tuki**
- Alustava jäsenitys VIP-verkostolta 05/2019 kerätystä aineistosta (N=93), jossa oli moniammatillisten toimijoiden kuvaukset vaativan erityisen tuen käsitteestä, vietiin 06/2020 TUVET ja VIP-miniseminaariin (fokusryhmäkeskustelu 1). Tutkijat (Pesonen & Äikäs) työstivät kuviota keskustelujen pohjalta.
- Työstetty kuvio esiteltiin TUVET:n toimijoille, sekä miniseminaarissa (TUVET ja VIP) (fokusryhmäkeskustelu 2) 11/2020. Keskustelujen antia kirjattiin
- TUVET ja VIP miniseminaareissa ydinryhmien edustajia VIP:in kaikilta viideltä toiminta-alueelta valtakunnallisesti, toimijoita VIP:n teemaryhmistä sekä ohjausryhmän jäseniä. Mukana miniseminaareissa myös OPH:n ja OKM:n ydintoimijoita oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyen.
- Fokusryhmäkeskustelut ohjasivat palaamaan takaisin kyselyaineistoon. Haluttiin vahvistaa teorian ja käytännön vuoropuhelua. Kyselyaineistoa analysoitiin teoriaohjaavasti: Vaativan erityisen tuen ulottuvuudet. Kuvio täydentyi ja vahvistuu.
- Tuloksena vaativa tuki -käsite ja sitä tukeva teoreettinen- ja käytännön kontekstiin sovellettava malli ja kuvio: Perusopetuksen oppilas vaativan monialaisen tuen keskiössä

Perusopetuksen oppilas
vaativan monialaisen tuen
keskiössä
(TUVET/Pesonen & Äikäs
2020)

Lainsäädännön antama kehys tuelle:

Perusopetuslaki (628/1998)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

Terveystuettolaki (1326/2010)

Vammaispalvelulaki (380/1987)

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)

A close-up, slightly blurred photograph of a desk. In the foreground, several yellow pencils and red pens are scattered on a black and white patterned notebook. A black smartphone lies on the right side of the notebook. In the background, two red and white sneakers are visible on a green surface. The overall lighting is soft, and the colors are slightly muted.

**TUVET-hanke on
yhteistyön tulos**

- www.valteri.fi
- Tutkimusperustaisuus
- Strategia ja arvot
- Yhteistyö
- TUVET-materiaalien hyödyntäminen
- Veso-päivä

**Terhi Ojala, hanke- ja koulutuspäällikkö &
Tuulia Kuntsi, apulaisrehtori
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri**

Kiitämme yhteistyökumppaneitamme...

Kehittämissyhteistyöstä:

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus

Taloudellisesta tuesta:

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Täydennyskoulutuksia varten käyttöömmme tarjotuista tiloista:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja
koulutuksen toimipiste
Kouvolan kaupunki
Lapin yliopisto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Toimivasta tiedotusyhteistyöstä:

ADHD-liitto
Autismiliitto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Kehitysvammaliitto
Lapin aluehallintovirasto
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Suomen erityiskasvatuksen liitto

Yliopistoyhteistyöstä:

Itä-Suomen, Jyväskylän ja Helsingin
yliopisto
Tampereen yliopisto
Lapin yliopisto

Jätä terveiset TUVET-hankkeelle

Miten kuvailisit TUVET-hanketta yhdellä sanalla?

Voit jättää palauteterveiset TUVET-hankkeesta ja loppuseminaarista sanapilveen.

Siirry mobiililaitteella
www.menti.com ja osallistu
koodilla: **7784 8335**

Kiitos osallistumisestasi TUVET-hankkeen loppuseminariin!

TUVET

Seuraa TUVET-hankkeen nettisivuja ja sosiaalista mediaa:

Nettisivut: www.tuvet.fi

TUVET-materiaalipankki:

<https://blogs.uef.fi/tuvet-materiaalipankki/>

Facebook: www.facebook.com/TUVEThanke

Twitter: www.twitter.com/TUVEThanke

Tutkitun tiedon
teemavuosi
2021

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
KASVATUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
PEDAGOGISKA FAKULTETEN
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

